

När far tog hem sitt julabrännvin

Hedenstierna, Alfred,

59 C Br.

National Library
of Sweden

HEJENSTJERNA, A.

Susant,
Roman
Sv.
[Br]

Kungl. biblioteket

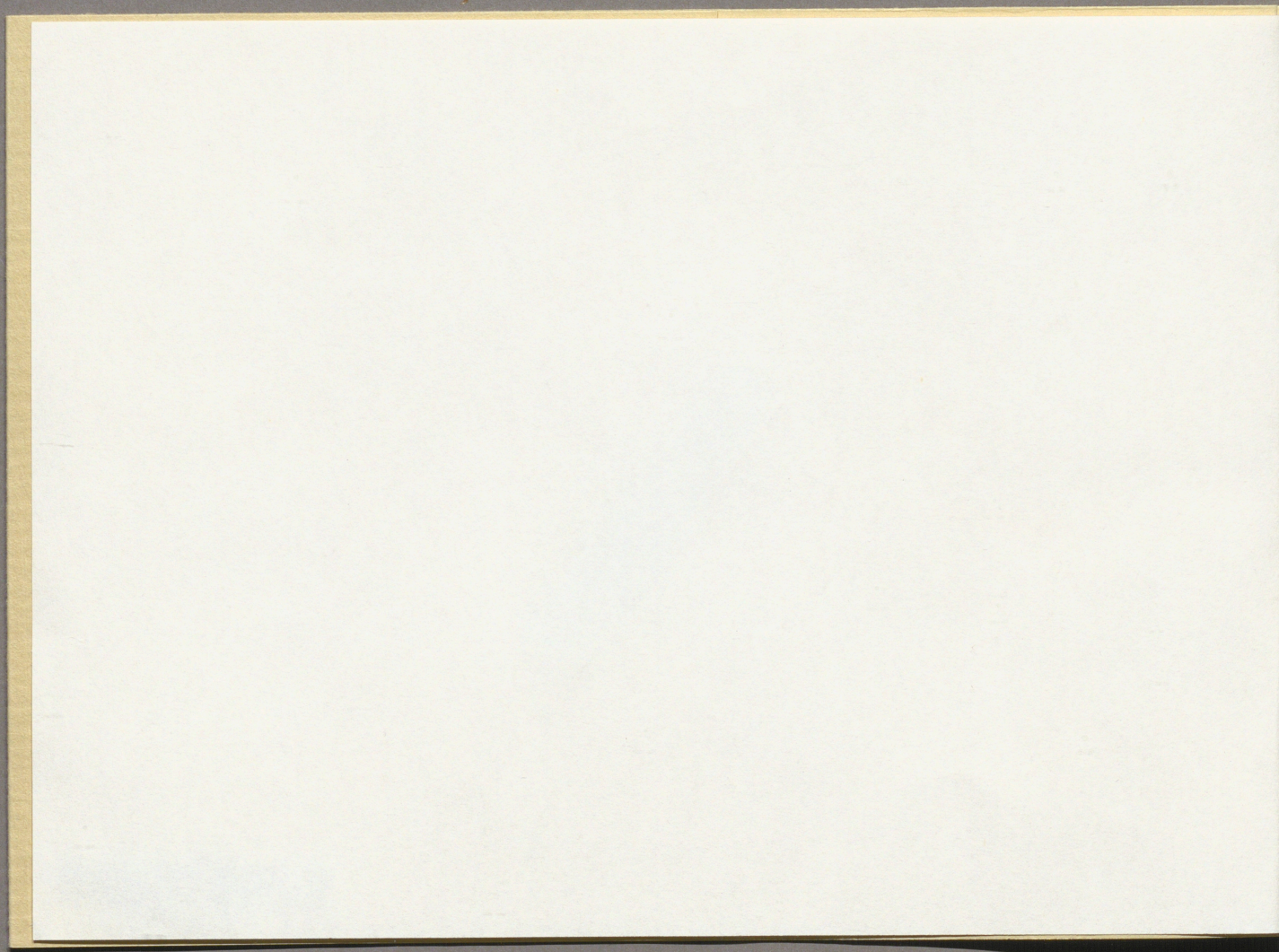
0 0000 000109177

K. K. K.

Faint, illegible text in the upper left quadrant, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text in the center of the page, possibly bleed-through.

Faint, illegible text in the lower right quadrant, possibly bleed-through.

är en fana! Med kraftig arm stöter Anders i Åkroken stängen i jorden på täppans högsta plats, och nu kan då en hvar riktigt säkert se att på den fanan står:

„Independent orden of Goodtemplar“.

Anders Olsson hade blifvit en nykter man, han hade med de sina inskrifvit sig i nykterhetsföreningen, ett steg som han sedermera aldrig ångrade sig.

Läsare: Vill du göra sammaledes?

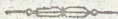
K. Nykterhet

Nykterhetsskrifter N:o 1.

När far tog hem sitt
Julabrännvin.

(Ur „Smålandsposten“ af Sigurd.)

L. Fred Hedebyfjärna

ÅBO,

Absoluta Nykterhetsföreningens förlag.

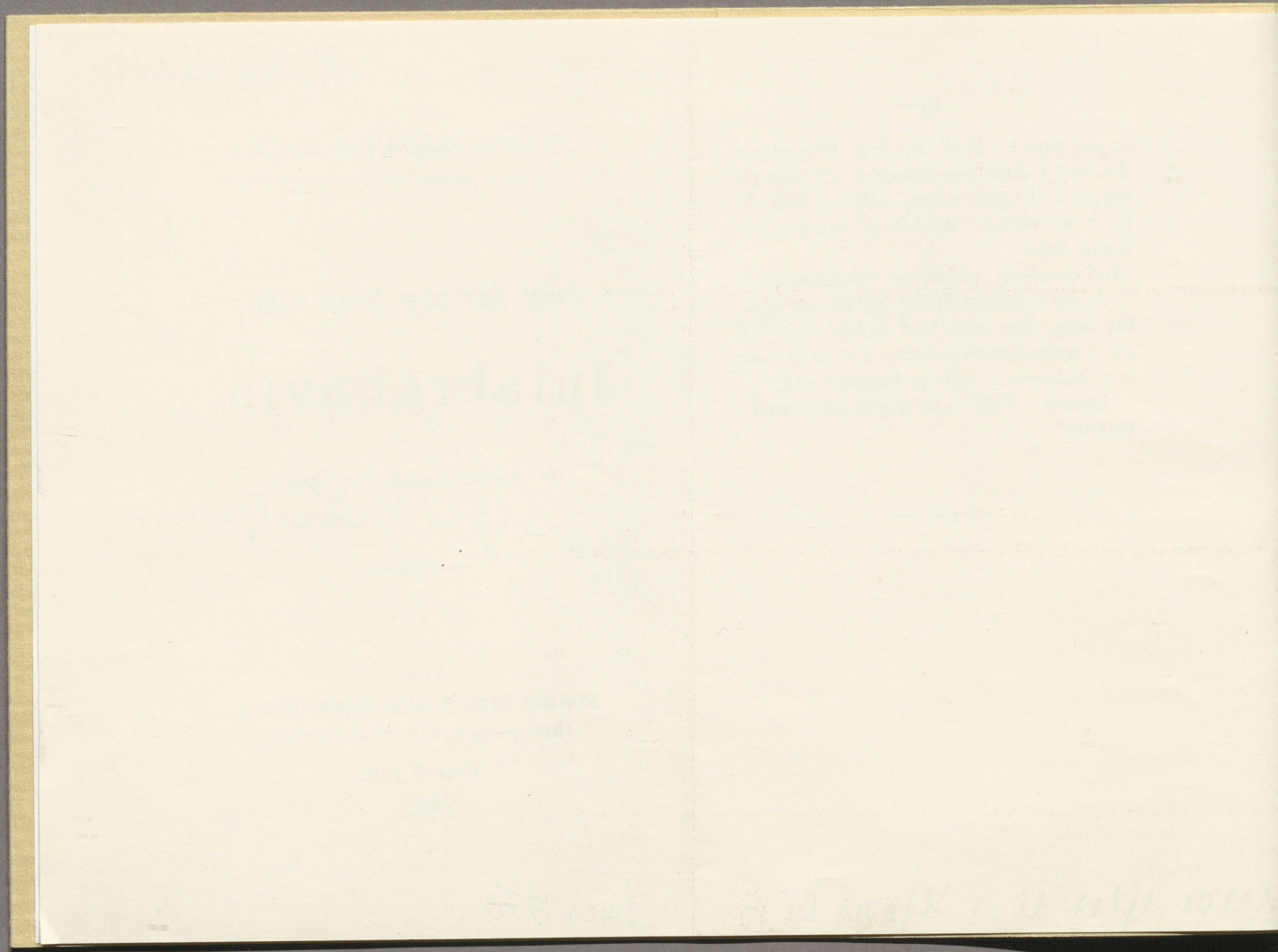
Säljes genom W. F. FORSTADIUS, ÅBO.

Pris 5 pmi.

1887.

Xerox efter ex. i Alfons Olsson

11 Jan. 1970

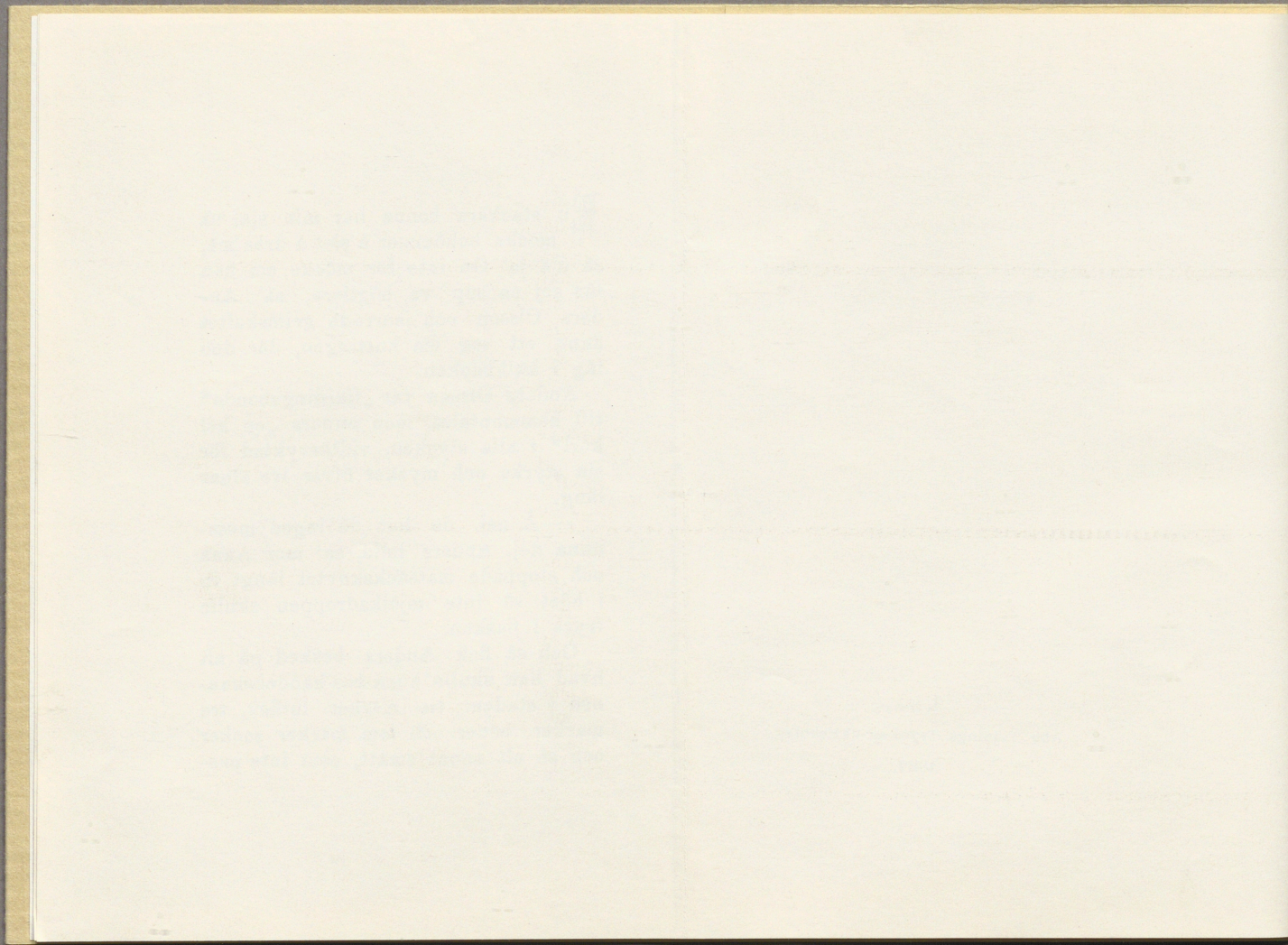
Å b o ,
Åbo Tidnings Tryckeri-aktiebolag,
1887.

En stackars bonne har min själ så möcke bekömmer å slet å dras mä, så d'ä ja' Gu inte för möcke om han får sej en sup ve högtiera, sa' Anders Olsson och surrade grimskafvet ännu ett tag om kuttingen, där den låg i källhåcken.

Anders Olsson var „fjärdingsbonde“ till hemmantalet, men annars „en hel karl“ i alla stycken, vidtberkyktad för sin styrka och mycket öfver tre alnar lång.

— Å nej, dä kan då ingen mess-
unna dej, Anders lelle, sa' mor Anna och stoppade matsäcksknytet långt in i höet så inte mjölkadroppen skulle frysa i flaskan.

Och så fick Anders besked på alt hvad han skulle köpa hos handelsman-
nen i staden: tie marker lutfisk, tre
marker böner och fem marker socker
och så alt annat smått, som inte pre-

cis fins i ett gammaldags bondehem för jämnan, men som får lof vara vid jultiden.

Och så kom lille Ola från fåbuset med märren. Det var alt en märr, som stod i mantal det, ska' jag säga. Stor och fet som en herregårdshäst, trind om länd och kvick i ben så att hon var inte god att följa, hvarken när Anders Olsson reste från marknaden och fått sig ett par supar, och de nye liarne lågo och skramlade i bakvagnen, eller han for från kristning hos prästen och hade liggfjäderskärran och den långa tömmen med tofs på ändan, som hängde ut där bak mellan Anders och barnabär'skan så att den rakte backen när det klämde ihop riktigt på fjädrarna.

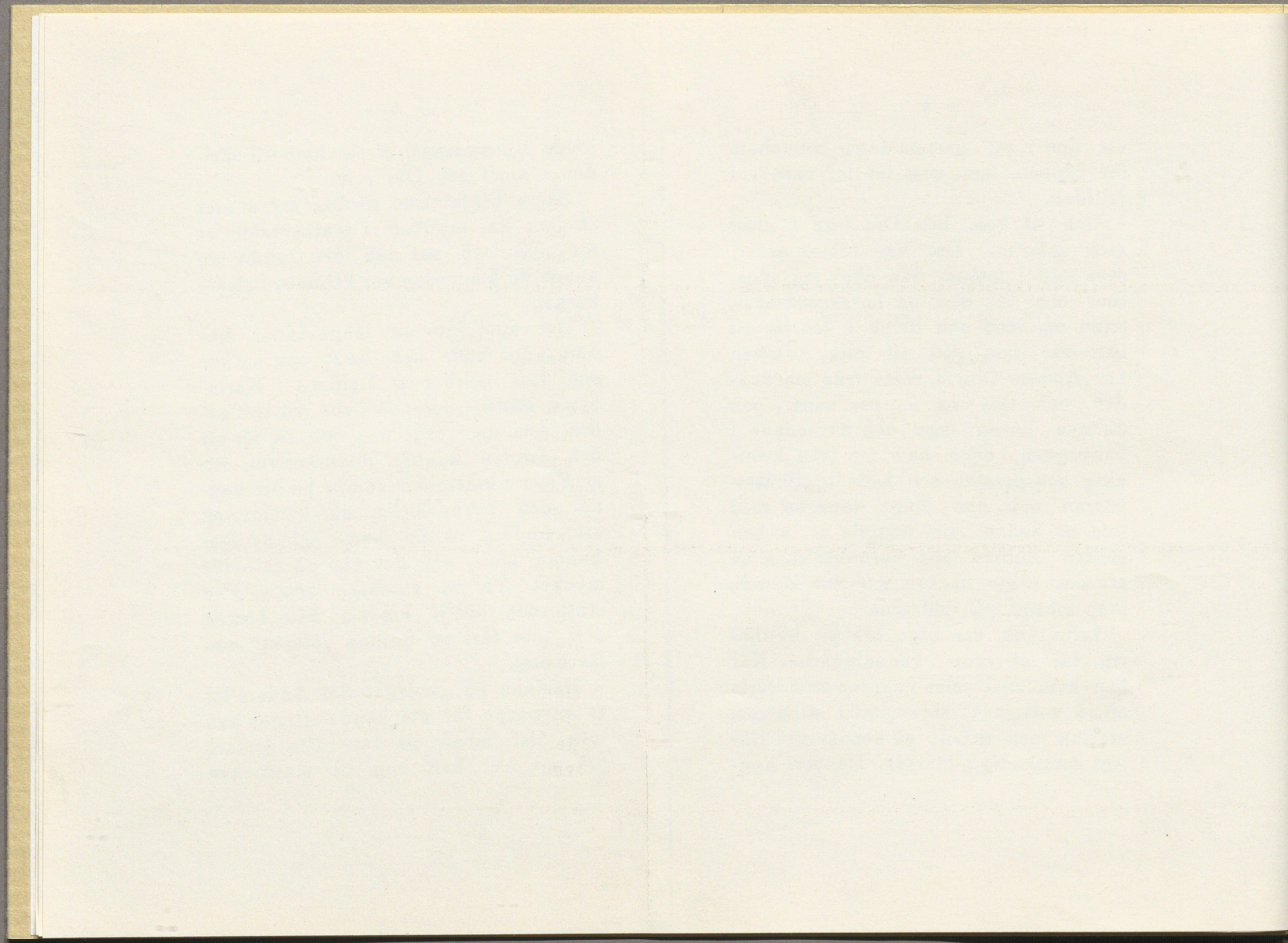
Lille Ola var bara nie år, hvithårig, ful och rapp i vändningarna. När han kom med selen i spiltan steg Perla alltid varligt åt sidan, stod stilla som ett lam och tittade på honom med riktigt förståndiga blickar. De voro upp-

födda tillsammans: Perla kom till världen i april och Ola i juni.

Hopp Perla! Och så bar det af mot staden, så mjölken i matsäcksknytet for upp och ner och inte kunde tro annat än hon redan var kommen i smörkernan.

Det stod inte om länge innan Anders köpt både fisk, kaffe och socker och fem marker af Dahlens i Karlshamn bästa „matsnus“ och alt det andra, som mor bedt om, och så, för all del, femton kannor julabrännvin, för si Peter i hinastuan skulle ha tre kannor och kyrkevärden sju kannor, så att Anders skulle bara behålla fem kannor själf, och det var då inte för mycket för en stackars bonde, som stått och sväljt logdam hele hösten och inte fått en droppa „starkt“ sen läsemötet.

Därinne på „bolaget“ fick Anders lof ta en snaps för att känn efter så han inte blef lurad på den rätta sorten, och sen när han kom till matsäcken

så var den omöjlig att få ner utan helan och halfvan, förstås. Och Stafs-åkrabönderna hade också varit efter julabrännvin och satt in sina kälkar på samma gård som Anders, och de fingo, kan veta, lof ha besked på hur stutarna trufdes, som Anders köpt från Stafsåkra på ätterhöstamarken, och då fick lof tappen ur kaggen igen, det kunde då inte hjälpas.

Perla, hon hade sina tankar för sig själf, hon, der hon stod bunden vid häcken med köptäcke på ryggen och hötapp i mun. Der hemma var alltid husbonden snäll och beskedlig, talade mildt till öken och ptroade och stillade på mårren när harfven höll på att hugga i en sten på åkern. Men när han kom till staden eller marknaden och varit och rotat efter kuttingen eller buteljen i höet några gånger och klunkat och smackat, då blef han så besynnerlig, kallade Perla för „luring“, knuffade henne, smälde henne hårdt med näfven på reffbenen och spände

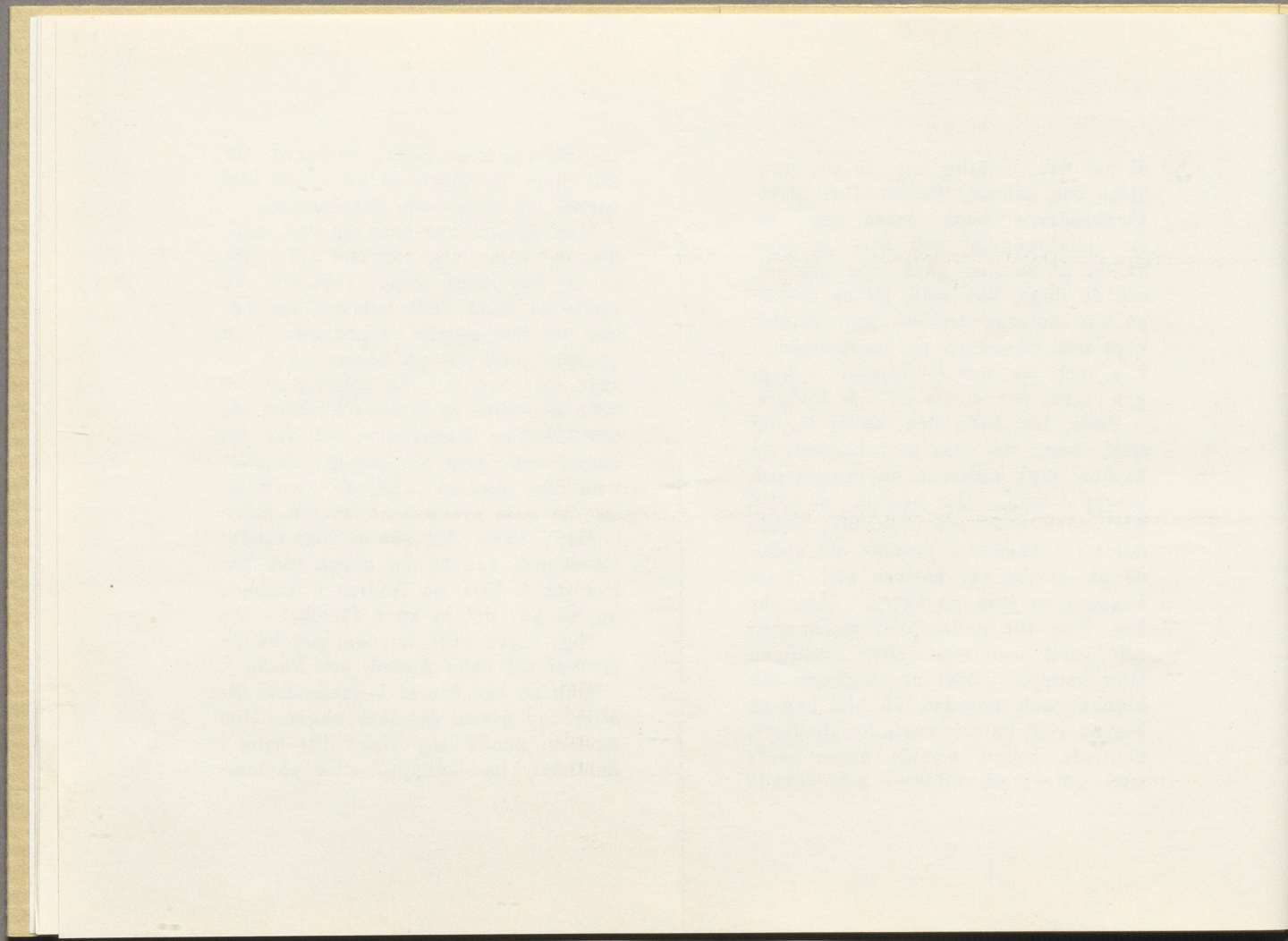
bogträdsremmen galet, antingen för löst eller för hårdt, så att lasset blef dubbelt så tungt som det behöfde.

Men Anders var ändå en reel karl, förstås, som inte tog mer till bästa än att han både kunde reda sig och visste på hvad håll hemmet låg, när han väl fått mårren i skacklorna. Men „humör“ blef det på honom, skall jag säga, när han fått sig några glas. Då lyfte han inte på mössan hvarken för prästen eller länsmannen, och var det någon som kom för hastigt och ville veta hvar Anders i Åkroken var hemma, så gafs svaret med knuten näfve.

Hopp Perla! Nu ska vi hem i rödaste rappet, och är det någon som har lust för å följa mä Anders i Åkroken nu, så går det ju an å försöka!

Nej, ingen ville försöka; man kände för väl till både Anders och Perla.

Och så bar det at i ilande fart ut efter den glatta snötäckta vägen. Men Anders kände sig snart lite tung i hufvudet, han släppte efter på tøm-

men så småningom, och Perla tyckte hon gerna kunde gå sakta uppför en stor backe.

— Ur vägen bonne! Ser du inte här kommer herregårdsfolk, din drummel! skrålar det plötsligt till bakom Anders. Det är drängarna från Hamra, som varit af med potatis, som skola „förädlas“ vid det stora ångbränneriet i Lyby. Drängarna ha fått några suppar af brännmästar'n för att de inte skulle vara kitsliga med målet, och äro uppfyllda af ädel själfkänsla öfver att var „statare“ hos en „herrekarl“.

— Ur vägen för er, era sönderpiskade kanaljer! Jo då ska ni få se! Hopp Perla!

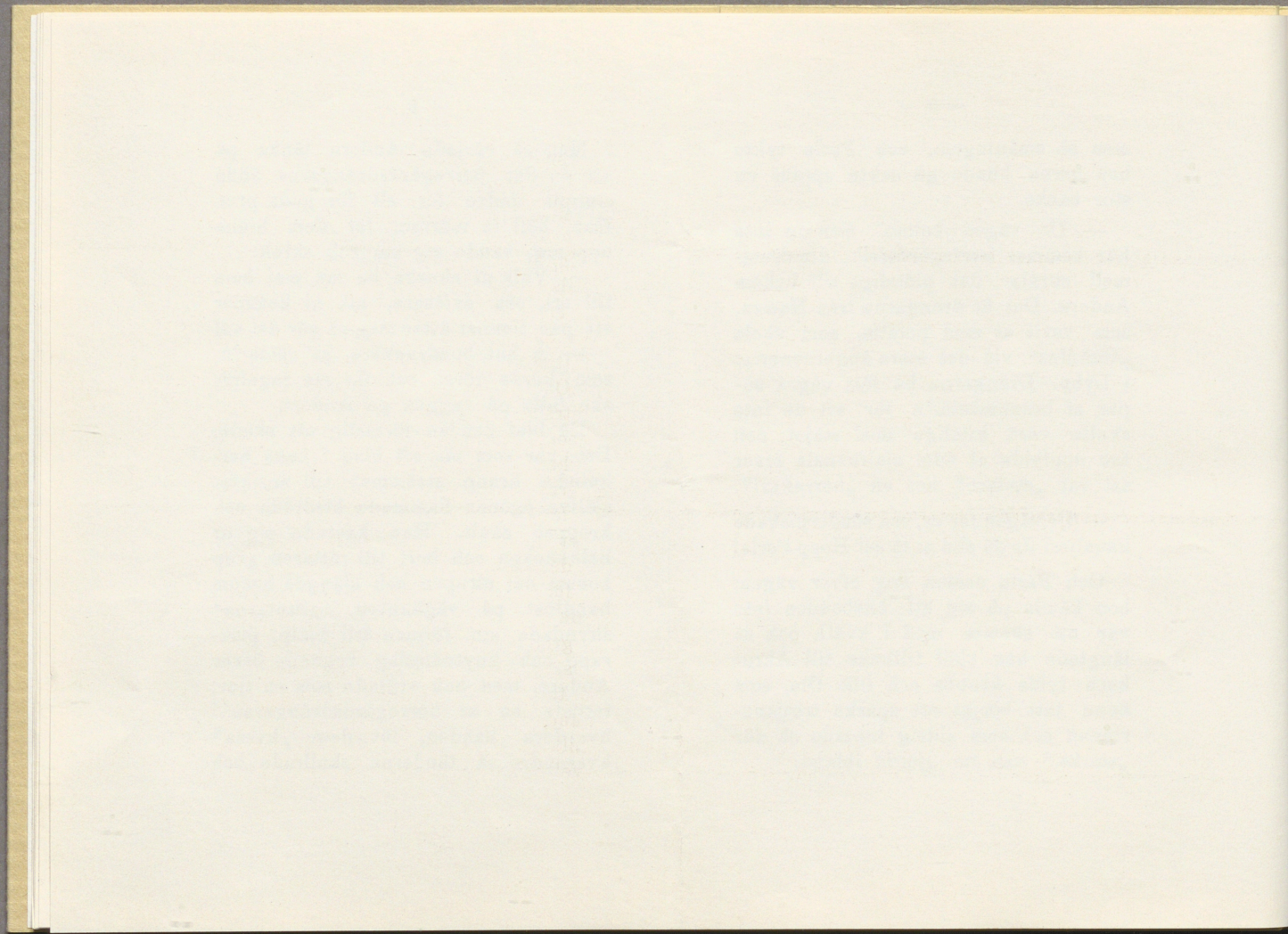
Och Perla nästan flög öfver vägen; hon kände på sig att husbonden inte var att skämta med i kväll, och så längtade hon själf tillbaka till Åkrokens fyllda krubba och lille Ola, som ännu inte börjat att sparka trotjänarinnan och som aldrig luktade så där „starkt“, som far gjorde ibland.

Men så började Anders tänka på att de där herregårdsdrängarna ändå sluppit undan för alt för godt pris. Han höll in märren, lät dem hinna upp sig, vände sig om och skrek:

— Vell ni shecka bu mä mej hem till ert, era oxfösare, att ni kommer ett par timmar ätter mej, så går det an!

— Å hut bondrackare, sa' rättar'n, som körde först, och lät sin tagelpiska falla på ryggen på Anders.

Då blef bonden förfärlig att skåda. Det var som om alt blod i hans herkuliska kropp strömmat till ansiktet själfva ögonen flammade blodröda och kroppen skalf. Han kastade sig ur hälkhäcken och bort till rättaren, grep honom om strupen och slängde honom handlöst på vägkanten. „Statarne“ skyndade sin förman till hjälp, piskrapp och knytnäfsslåg regnade öfver Anders, men han vrålade som en tjur, fattade en af herregårdsdrängarna i hvardera handen, lät dem „kyssa“ hvarandra så tänderna skallrade och

blodet flöt, samt nappade slutligen målstaken från ett af fordonen och utdelade dräpslag till höger och vänster. — Om två minuter stod ingen upprikt på valplatsen mer än Anders i Åkroken.

* * *

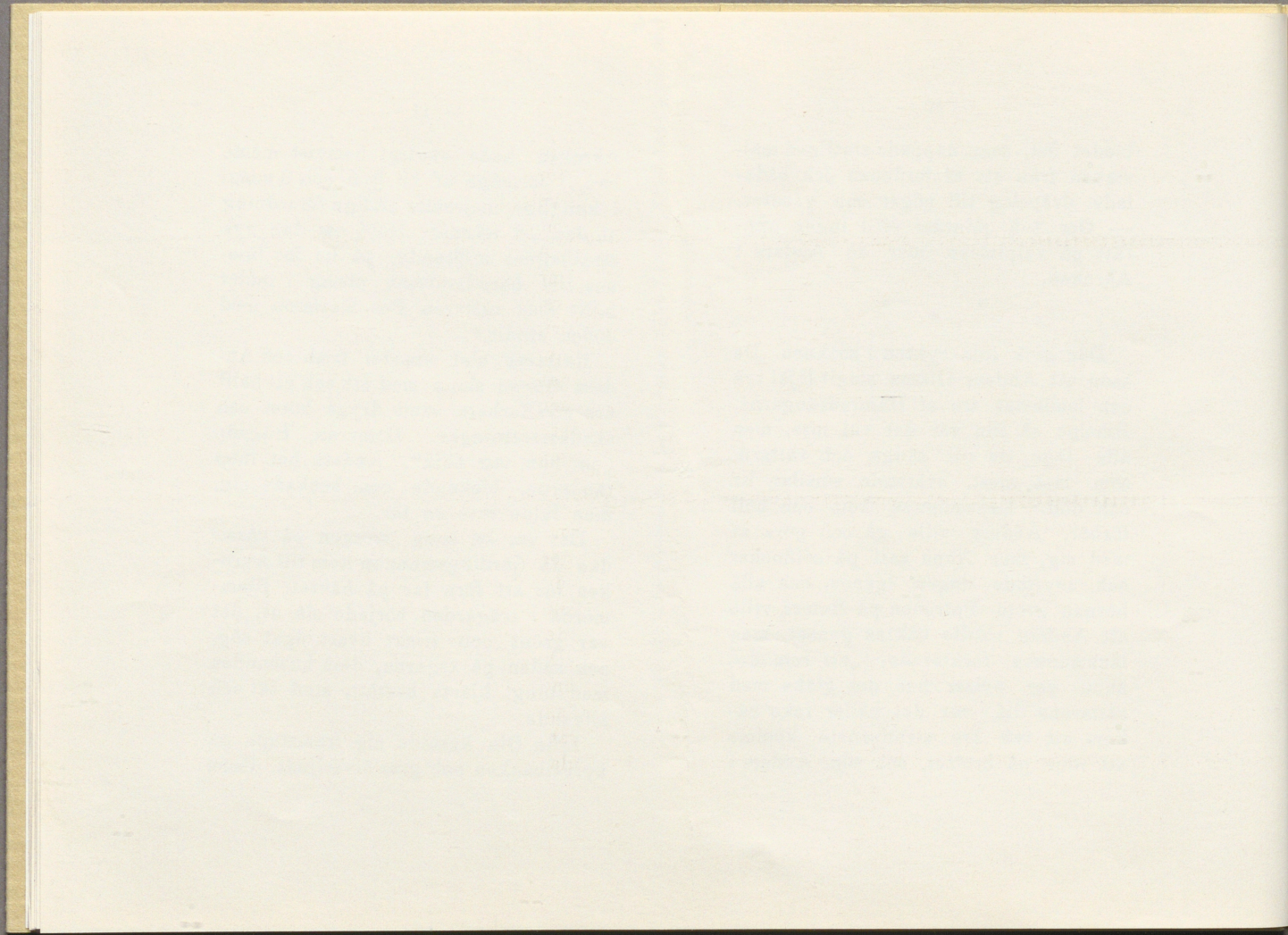
Där gick fula rykten i socknen. De sade att Anders Olsson slagit ihjäl två och lemlästade tre af Hamradrängarna. Riktigt så illa var det väl inte, men alla lågo de till sängs, och rättarna, som fått mest, sväfvade emellan lif och död. Länsmannen kom och höll förhör, Anders ville gå och göra af med sig, men Anna satt på soffloeket och snyftade dagen igenom och alla barnen gråto. Patronen på Hamra ville att Anders skulle häktas genast, men länsmannen förklarade, „att som det ännu var ovisst hur det gicke med rättarens lif, var det håller icke säkert att två års straffarbete komme att följa på brottet, och som Anders i

Åkroken hade stadigt hemvist måste han, i förmågo af 19 § 5 och 6 mom. i kungliga majestäts nådiga förordning af den 16 februari 1864 om den nya strafflagens införande, på fri fot lämnas tils häradsrättens utslag i målet fallit eller rättaren Per Karlsson med döden afidit.“

Rättaren blef omsider frisk och Anders Olsson slapp med ett och ett halft års straffarbete samt dryga böter och skadeersättningar. Domaren frågade „om han var nöjd“. Anders bet ihop tänderna, bleknade och bockade sig, men fälde inte en tår.

Det var en solig morgon på vårsidan då fjärdingsmannen kom till Åkroken för att föra far på häktet. Blommorna i trädgården började slå ut, det var grönt och friskt hvart ögat såg, och säden på tegarna, dem husbonden med tungt hjärta bestått, stod tät och lofvande.

Lille Ola kastade sig framstupa på hyffelbänken och grät öfverlyjdt. Hans

små syskon hade en barmhertig granne hemtat, så att de skulle slippa se när far sattes på fångkärren, men Ola hade inte velat följa med; han ville vara hos far in i det sista. Mor Anna kunde ingen känna igen. De vackra ögonen, omgifna af breda, röda ringar, lågo djupt i sina hålor, ryggen var krökt och den långa gestalten, som förr stod så rak och ståtlig på kyrkebacken, var som en skugga och skalf vid det minsta ljud.

— Vell du inte försöka äta en bit, Anders?

Nej, det ville han inte. I detsamma såg Ola upp:

— Ska far setta blann di andre tjufvorna på häktet?

Då blef det för mycket för Anders i Åkroken. Domen, straffet, samvetsförebärrelserna hade inte kunnat prätta en tår ur hans stolta, skarpa, bruna ögon, men sonens sammanliknande af honom, den ärlige bonden, som aldrig bedragit någon på ett öre, med häk-

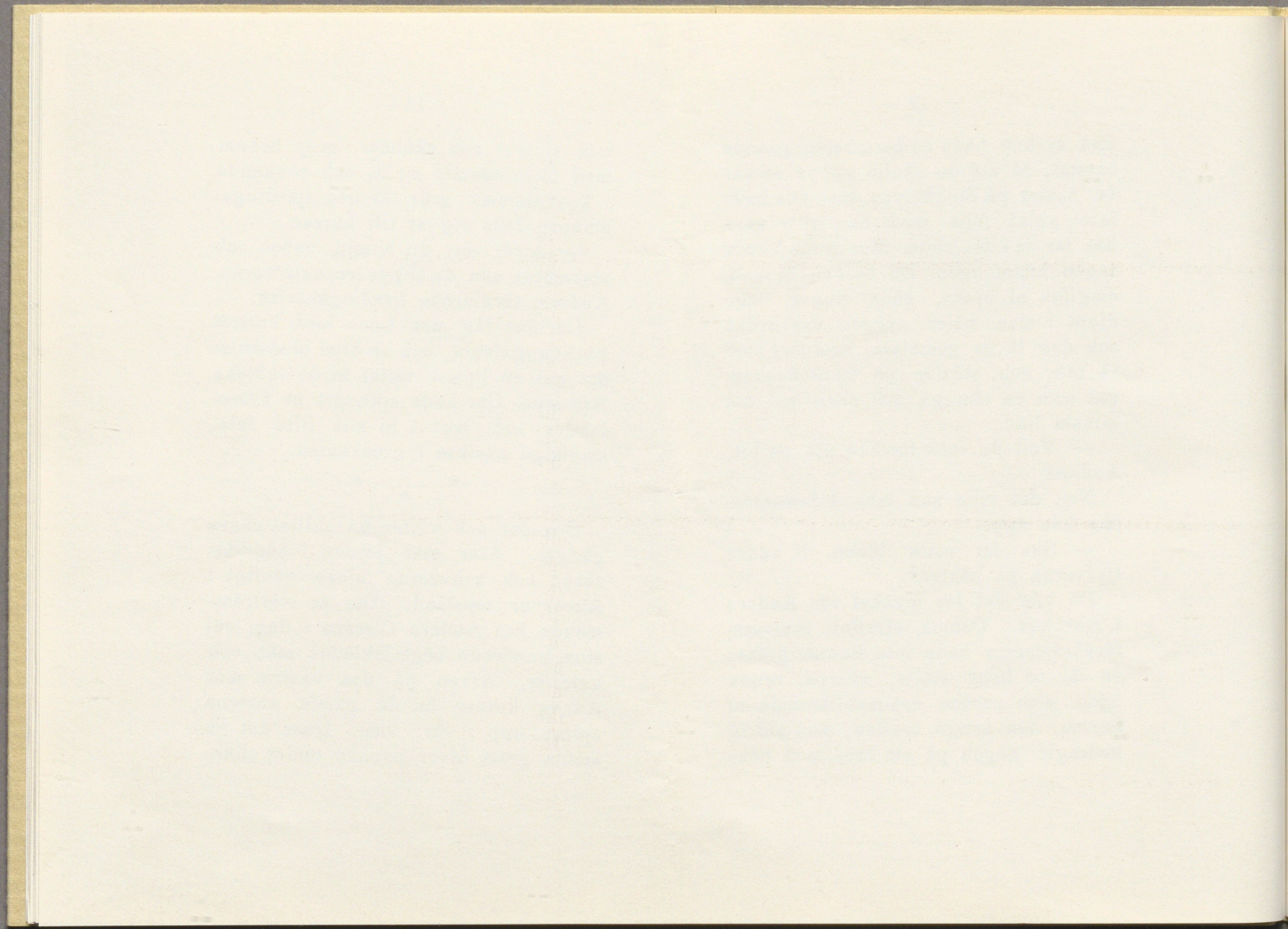
tets tjufvar och skälmar, grep honom med förkrossande makt, och skakande i konvulsivisk gråt lät han fjärdingsmannen leda sig ut till kärren.

— Ätter som du ä min naboe och läskamrat ska du slippa handkläfvorna, Anders, förklarade fjärdingskarlen.

Därinne låg mor Anna med bröstet på sänggafveln, och en bred blodstrimma gaf en hemsk relief åt de likbleka läpparna. Ola hade sprungit ut i roselandet och borrarat in sitt lilla fula, smutsiga ansikte i gräskanten.

* * *

Sommar och vinter ha skiftat några gånger. Åter står jorden i högtidskrud och solrosorna nicka vänligt i Åkrokens roseland. Där är storfrämmande hos Anders Olssons i dag, väl sina hundrade högtidsklädda män och kvianor. Äfven på den vackra mor Annas kinder ha de gamla rosorna spirat upp i vår; visst lyser det en smula grått öfver pannan under silke-

duken, men på det hela taget ser mor i Åkroken ståtligare ut än någonsin. Lille Ola har vuxit upp, är numera alltid ren i synen och inte så värst ful håller, om man får tro de talrikt närvarande unga flickornas vänliga ögonkast.

På ett långt bord under de lum-miga lindarna står fullt med kaffekittlar, hvetebrödsborgar och buteljer, som flitigt tömmas och fyllas ånyo. Men Anders i Åkroken har visst glömt att känna efter så han fick „den rätta sorten“ på „bolaget“, ty oaktadt hans gäster pimplat i två runda timmar, ha de inte börjat svära, skråla eller gråla det allra minsta. Inga nappatag hota kragarna på gossarnas klädeströjor, inga råa eller simpla ord såra de unga, glada flickornas öron.

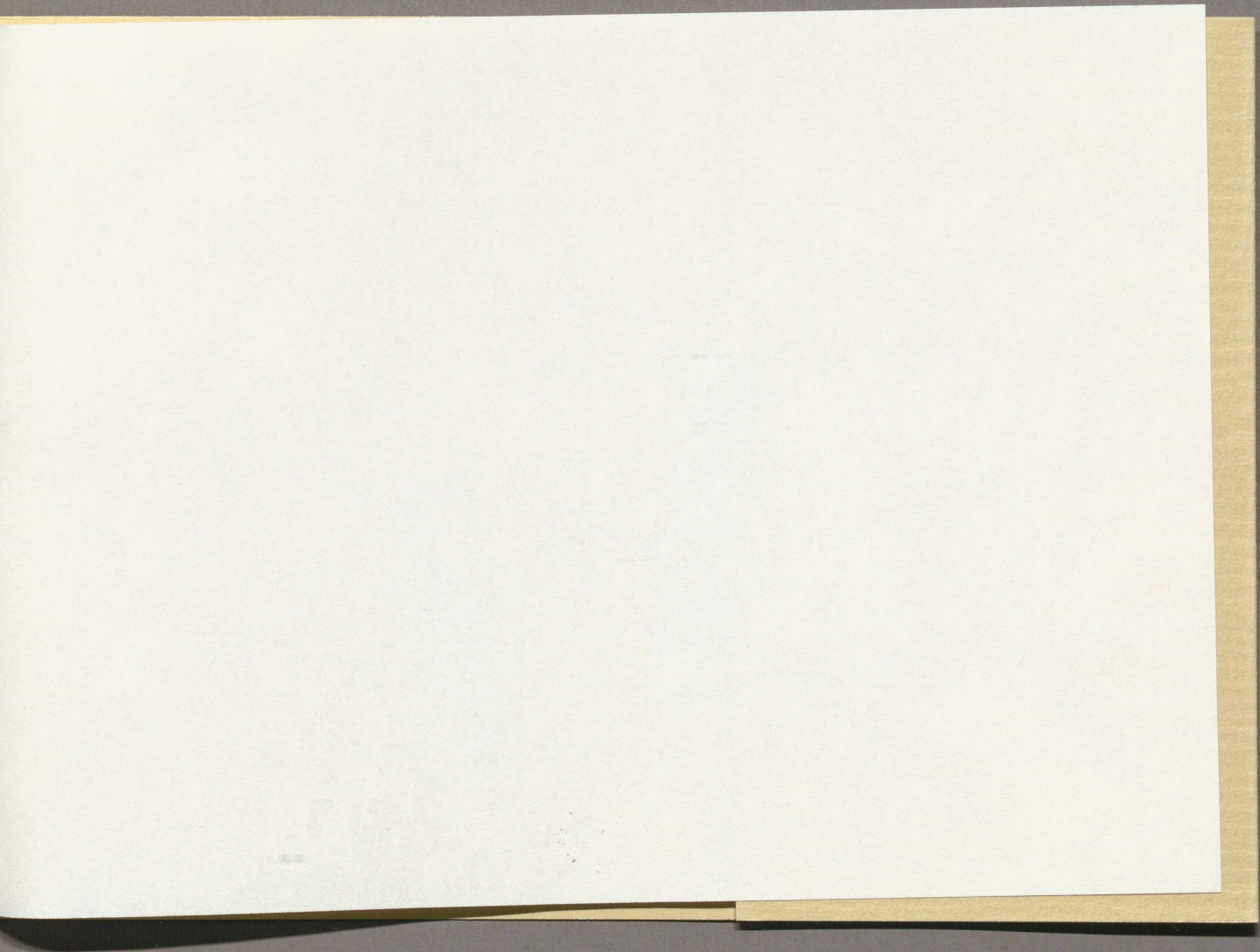
Borta vid stugugafveln under det blommande körsbärstradet står ett bord med en stol ofvanpå. Båda äro sirade med blommor och grönt, och emellanåt stiger en af de manliga gästerna upp

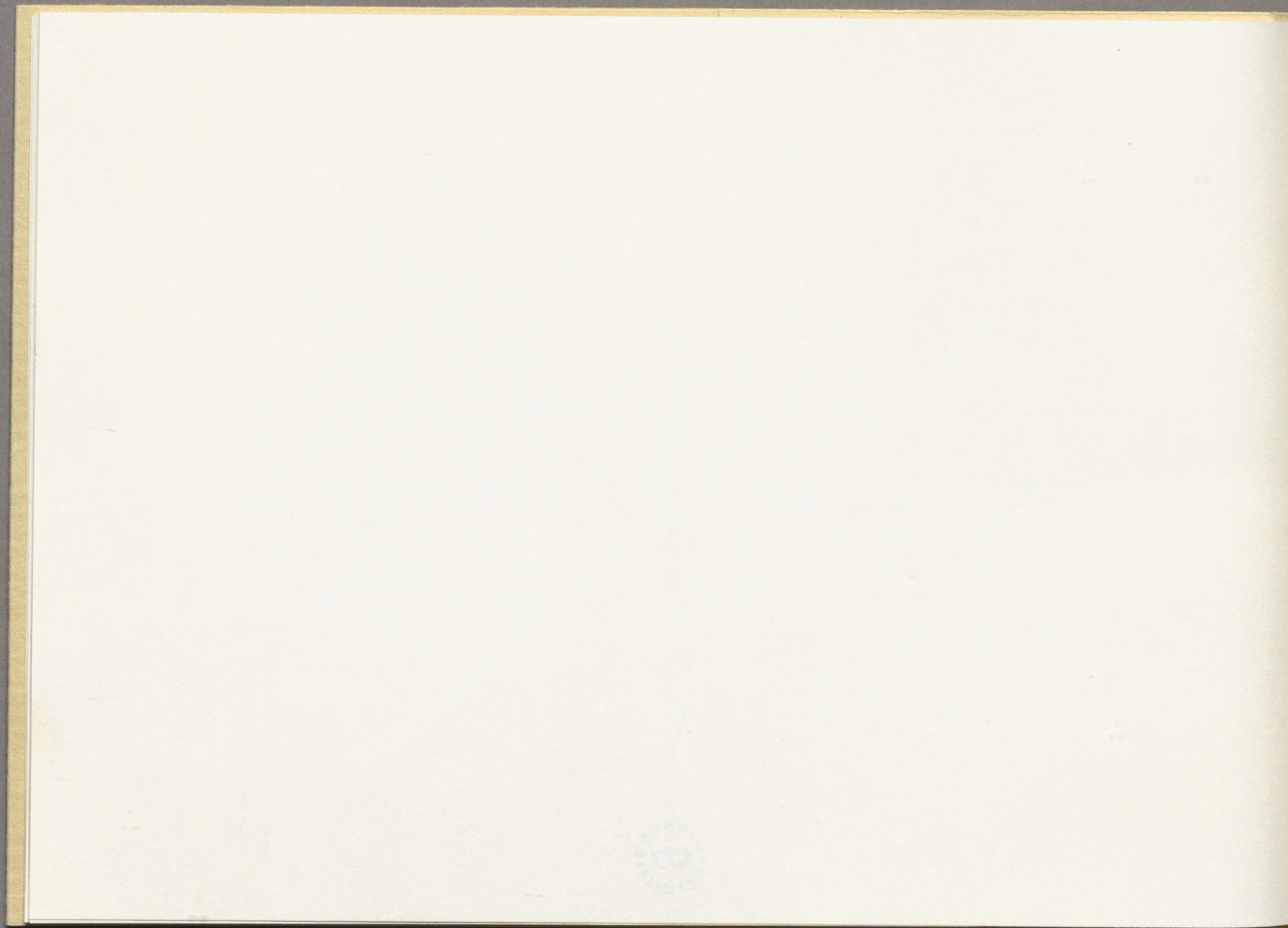
på bordet och höjer sin röst, och de öfriga lyssna stilla och tyckas ha nöje af hvad som talas. Själfve rättaren på Hamra är med.

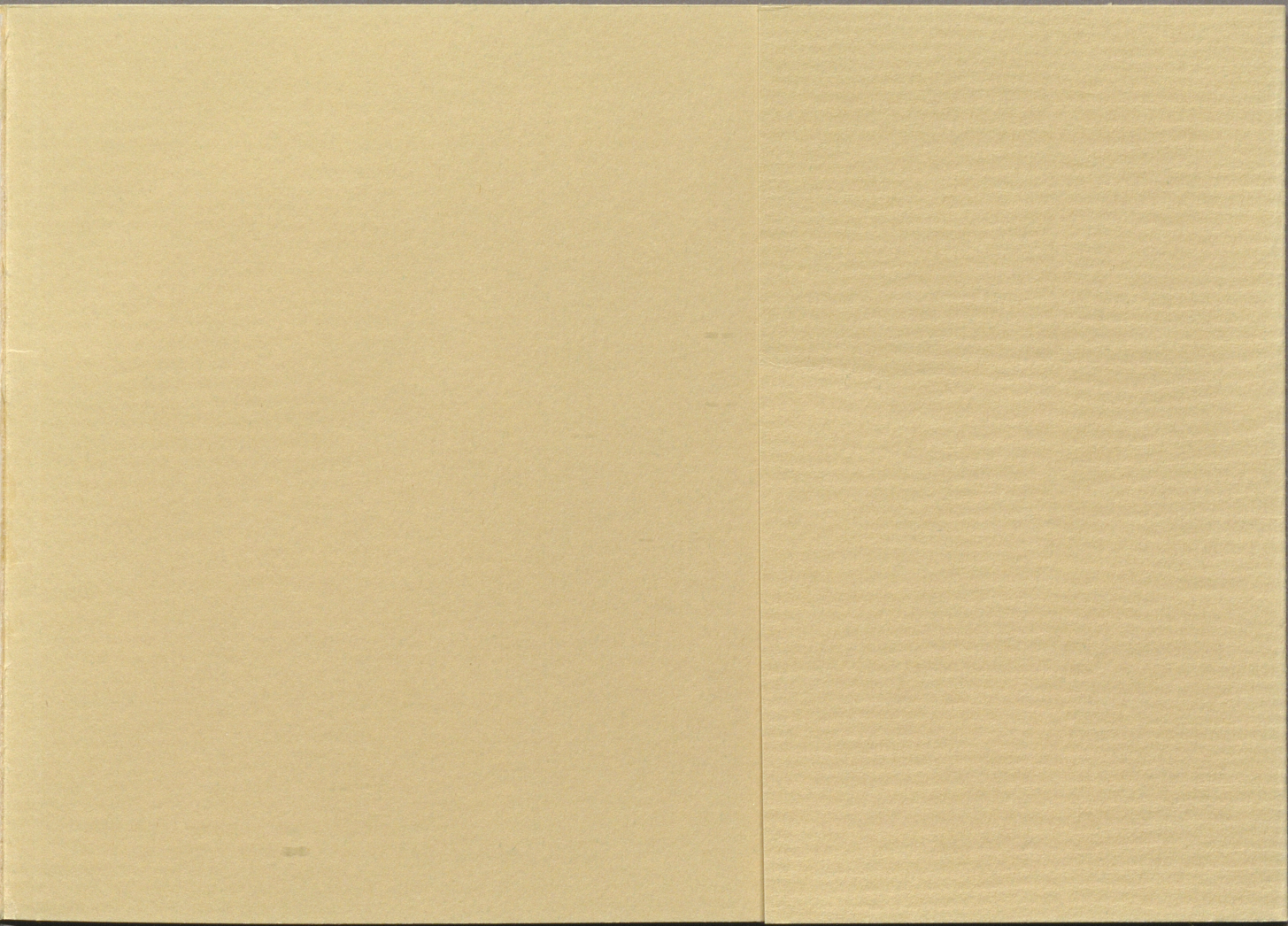
Hästhagen ligger andra sidan gårdsgården, och Perla sträcker alt som oftast in sitt vackra, bruna hufvud i kältäppan. Kanske förvånas äfven hon öfver att flaskorna på det stora bordet anlitas så flitigt utan att hon fått höra af hvarken rapp, sparkningar eller hårda ord, kanske tror äfven hon att de lurat husbonden på „bolaget“ därinne i sta'n.

Men hvar ha vi husbonden själf?
Där kommer han, Anders Olsson, axelbred och styf som förr, men med ett mildare, vackrare uttryck i sin stolta, bruna blick; en prydlig typ för den själfegande odalman, som när oss alla, men krusar ingen på sin egen gård. I händerna bär han en stång och från den stängen fladdrar en rikt sirad duk omkring hans väldiga skuldra. Duken flyter ut för friska sommarfäktar. Det

**National Library
of Sweden**